

Дан након избора на којима је Томислав Николић добио већину гласова бирача, у демократској Србији влада мук, иза којег се крије бес. Исти тај мук владао је у СПС-у 6. октобра 2000. године. И исти тај мук владао је у понашању Демократске странке у часовима кад је већина српског гласачког тела прешла у руке Томислава Николића. Мук су у себи носили многи гласачи који су добили прилику да свој став искажу. Мук влада у европским институцијама, великим НВО системима и сви очекују „нешто” што ће се променити, обавезно нагоре. Какве промене очекује Демократска странка? На улици, промене насилним методама, или унутар странке, руководства, корупцијских ланаца који су их довели на ове политичке гране? Надмени елитизам који их је карактерисао као власт данас им неће бити од помоћи. Демократска странка одбија да призна основни постулат демократије. Томислав Николић освојио је највећи број мандата. И демократска Европа, неформално, одбија да призна основну демократску тековину: бивши председник Тадић, кога су окарактерисали као човека који није довољно учинио у борби против корупције, остваривању људских права и слично кажњен је на демократским изборима. Гласачи у Србији, у незанемарљивом броју, размишљају исто као Европска унија. Данас су све очи упрте у победника, за кога се верују да су му основни политички ставови замаскирани, да су у ствари „лаж”. Не верују у његову проевропску оријентацију, борбу против корупције, заштиту права грађана... Како је ту нестало „демократски принцип”?

Било како било, дуго по освајању избора, Томислав Николић мораће да доказује како није обмањивао бираче својим обећањима. Његов јавни политички кредибилитет почиње од нуле. Демократска странка, с друге стране, увек је на себе преузимала имиџ покретача Србије иако је Србија под њеном влашћу дуго стагнирала. Демократски кредибилитет, ипак, није једино што гласачи траже од политичке формације.

Уосталом, колико је данас поштено од демократски изабраног председника очекивати да испољава особине и поступке по којима су га препознавали пре двадесетак година? Поготову стога што је, на другој страни, знатан број гласача био спреман да верује како ће Демократска странка променити и себе и своје начине финансирања, као и криминогене структуре које је прате последњих осам година владавине. А шта са нашироко обећаваном департизацијом, деполитизацијом у системским јавним предузећима и свим осталим лажима које су у кампањама Демократске странке понављање у последња два мандата? Политичка јавност Србије, очигледно, спремнија је да неком ко је причао „нешто” пре двадесет година поново да прилику и види његова нова дела и последице његове владавине него да верује формацијама које су увек имале „праву причу” иза које није стајало никакво дело.

Демократска странка није само изгубила изборе, нити је њен пораз последица једино економске кризе. Она је изгубила кредибилитет демократске партије, дочекујући новог председника Србије као неког ко припада ратно-хушачком миљеу, некога ко нема кадровску структуру и високо образовано чланство да запоседне кључне функције у држави. Зар управо то нису чињенице које иду у прилог деполитизацији и департизацији? И зар одбацавање демократски изабраног председника није ратнохушачки политички став, тако далек принципима демократије?

Биографија Томислава Николића „прошарана” је различитим негативним атрибутима који су му у свим кампањама и грађењу политичке каријере у модерној демократској Србији представљали отежавајућу околност. Толико отежавајућу да је већину гласова на изборима морао да осваја два пута, да би тек из трећег покушаја успео да заузме формалну функцију председника. Ту амплитуду његовог успеха није креирао он, који није мењао своју прошлост, јер то није ни могао. Амплитуда његовог успеха слика је неуспеха Демократске странке. Данас, демократско лице Србије, шира јавност, одбацује легитимног председника Србије, и то заробљена сопственим предрасудама. Истим онима уз које је црква одбацивала „Прајд”. У демократском блоку влада тишина, неверица, незадовољство и пуко формално прихватање демократске воље грађана Србије... Али то није довољно: Демократска странка ни из овог пораза није извукла поуку.

Предрасуде, којима је дочекана већинска воља гласача Србије, данас поново ограничавају Томислава Николића. Исте (пред)расуде које су му већ годинама пришиване, биле истините или не. Нови председник Србије пред собом има најгори могући посао у најгорем могућем тренутку, без било какве спољне подршке „демократских снага”. Окружење и величина посла која је пред њим хипотетички је упоредива са изборном победом Расима Љајића 1993. у Србији, док је трајао рат у Босни. Јавност, на исти начин на који би тада одбијала да конструктивније утиче на грађење неке боље Србије, данас реагује на победу Томислава Николића. Исте предрасуде које су њему импутирале, данас су њихови политички аргументи, којима се правда сопствена политичка неспособност да од Србије начине боље место. Када би Томислав Николић направио онолико „компромиса” колико их је направио Борис Тадић, остао би политички губитник. Томислав Николић је, међутим, политички добитник! Предрасуде неће променити изборну вољу грађана Србије, могу само да буду

отежавајући фактор Николићеве владавине. Иза њега не стоје спортски прваци, манекенке, медијски магнати. По свим демократским начелима, Николић заслужује подршку растерећену предрасуда. Политичка јавност Србије није одустала од олимпијских првака, успешних ТВ водитеља, манекенки, балерина... Али они су, изгледа, одустали од лажне слике стваране како би се заштитили криминал, партијска олигархија и функција председника, чија је једина позитивна особина „фотогеничност”. Новија политичка историја доказала нам је, у више наврата, да политичари могу знатно да одступе од много скорије прошлости (сарадња демократа са СПС-ом). Зашто онда Томиславу Николићу данашња јавност не приступа растерећена од речи које је изговорио пре двадесет година, које је ондашња већина такође за њим понављала? Зоран Ђинђић је, заједно са супругом Ружицом, био на прослави шестстогодишњице битке на Газиместану. Објављене су документоване фотографије, па је ипак успео да преузме на себе ореол „првог српског демократе”.

Томислав Николић никад није био „први српски демократа”. Долази на власт с потврђеним и можда најдужим политичким стажом. Направио је, наравно, прегршт грешака, својих и туђих, да на њима учи. Ако је тако, зашто данас ћуте новинари, аналитичари, политички саветници, црквени великодостојници? Где је честитка Милорада Додика новом председнику? Где је прихватање демократске чињенице – Томислав Николић је нови председник Србије? Остаје питање да ли ће Николић пред собом имати подједнако тежак пут да победи политичке предрасуде, као што је тежак био пут да постане председник Србије. Или је можда „демократска” јавност у међувремену постала довољно демократска да мимо свог политичког опредељења прихвати чињенице о томе шта су заиста тековине демократије?

Аутор је био сарадник Међународне кризне групе и Института за Балкан